

2026.03.27

Föreningen Svensk Sjöfart är en branschorganisation för svensk sjöfartsnäring och representerar ett 60-tal rederier med verksamhet över hela världen. Den svenska sjöfarten är en del av det europeiska sjöfartsklustret som sammantaget kontrollerar drygt 40 procent av världshandelsflottan. Mer än 90 procent av Sveriges utrikeshandel går via sjöfarten och årligen reser närmare 30 miljoner passagerare med färjor till och från Sverige.

Ett inspel till utredningen "Uppdrag att främja tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel för sjöfart och luftfart" (LI2025/01033).

Förslag: Etablering av ett nationellt forum för hållbara fossilfria drivmedel till sjöfarten

Bakgrund

Utredningens uppdragsbeskrivning nämner att utredaren ska ta fram en handlingsplan som bör innehålla hur en ökad samordning och samverkan kan utformas för att främja tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel för bland annat sjöfart.

Författarna till detta förslag delar synen att omställningen till hållbara och fossilfria drivmedel för sjöfart och luftfart kräver ett helhetsgrepp över värdekedjan samt ökad samverkan mellan näringsliv, myndigheter, akademi och politiken. Den fragmenterade utvecklingen – där aktörer agerar utifrån enskilda intressen, olika teknologier, osäkra marknadsförutsättningar och separata regelverk – riskerar att bidra till felsatsningar, fördröja investeringar, skapa flaskhalsar och hindra uppskalning av produktion och distribution av alternativa drivmedel.

Sjöfarten saknar dessutom ett motsvarande forum till den bränslekommission som föreslagits för flyget. I ljuset av FuelEU Maritime och den snabbt ökande internationella efterfrågan på hållbara fossilfria drivmedel blir denna brist alltmer problematisk.

Förslag: Inrättande av ett nationellt forum för hållbara fossilfria drivmedel till sjöfarten

Författarna föreslår att ett *Nationellt forum för hållbara fossilfria drivmedel till sjöfarten* etableras med mandat att samla, samordna och driva på statens insatser i omställningen från fossila till alternativa energibärare inom sjöfarten. Forumet bör ges mandat att verka till dess att forumet inte längre behövs för omställningen.

Syfte

Forumets syfte bör vara att:

- Identifiera effektiva och hållbara lösningar som kan ge omedelbara effekter,
- skapa en kontinuerlig dialog mellan den svenska sjöfartsnäringen, energiproducenter, infrastrukturägare, akademi och myndigheter,
- identifiera hinder i produktion, import, distribution, lagring och användning,

- föreslå och följa upp nödvändiga politiska åtgärder.
- säkerställa en långsiktig och koordinerad nationell strategi för tillgång till hållbara fossilfria drivmedel för sjöfarten.

Motiv för förslaget

1. Direktivets krav på ökad samverkan

Regeringen betonar att samverkan över värdekedjorna är avgörande för att säkra tillgången på hållbara fossilfria drivmedel. Ett forum konkretiserar och operationaliserar detta mål.

2. Råvarukonkurrens och investeringsosäkerhet

Flera initiativ till produktion av hållbara fossilfria drivmedel i Sverige har pausats liksom ryckigheten i klimatpolitiken ger otydliga signaler till investerare. Forumet kan bidra till att identifiera nödvändiga marknadsförutsättningar och minska osäkerheten för investerare, till gagn för ökad svensk produktion och tillgång på hållbara fossilfria drivmedel för svensk sjöfart.

3. Krav i EU-regelverken (FuelEU Maritime, EU ETS)

För att svenska aktörer ska kunna uppfylla EU-kraven krävs fungerande nationella planeringsprocesser och tidiga beslut om infrastruktur, logistik och tillgång på energibärare.

4. Behov av teknikneutral vägledning

Forumet skapar en plattform där olika lösningar – elektrifiering, elektrobränslen, biobränslen, ammoniak, metanol, vätgas m.fl. – kan utvärderas gemensamt utifrån tillämpning, kostnad och säkerhet. Även energieffektivisering bör inkluderas.

5. Minska Sveriges beroende av importerad energi

Forumet kan bidra till kunskap och förslag för ökad resiliens, energisäkerhet och nationell handlingsfrihet.

Forumets utformning

Förankring i Regeringskansliet

För att forumet ska få nödvändig tyngd och kunna påverka hinder på systemnivå bör det:

- ligga med direkt koppling till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet samt Klimat- och Näringsdepartementet,
- ha ett tydligt mandat att lyfta förslag direkt till relevant statsråd,
- vara en del av uppföljningen av utredningens kommande handlingsplan,
- bidra till och beaktas av framtida regeringars Klimathandlingsplaner.

Sammansättning

Forumet bör omfatta:

- sjöfartsnäringen (rederier, branschorganisationer),

- Transportköpare (företag, branschorganisationer),
- energiproducenter och drivmedelsleverantörer,
- hamnar och terminalaktörer,
- myndigheter (Energimyndigheten, Transportstyrelsen, Trafikverket m.fl.),
- kommuner och regioner,
- forskningsaktörer,
- finansieringsaktörer.

Arbetsformer

- Regelbundna möten (2–4 per år) samt tematiska arbetsgrupper,
- Publicering av årliga lägesbilder av tillgång, efterfrågan och hinder,
- Förslag till politiska styrmedel, infrastrukturlösningar och Fol-behov,
- Koordinering med berörda statliga uppdrag.

Förväntad nytta

Ett forum med politisk förankring kan:

- korta ledtider från identifierat behov till konkret åtgärd,
- minska risken för suboptimering mellan sjöfart och andra sektorer,
- bidra till snabbare etablering av produktionskapacitet,
- öka Sveriges förmåga att attrahera investeringar i inhemsk drivmedelsproduktion,
- undvika felriktade satsningar och styrmedel,
- stärka Sveriges konkurrenskraft inom hållbar sjöfart,
- bidra till ökad resiliens, energisäkerhet och nationell handlingsfrihet.

Avslutande kommentar

Den svenska sjöfarten är redo att genomföra en omfattande omställning. För att lyckas krävs dock en strukturerad och kontinuerlig dialog mellan berörda aktörer och ett tydligt politiskt engagemang. Ett nationellt forum med koppling till regeringen är därför en strategiskt viktig åtgärd som kompletterar utredningens uppdrag och stärker möjligheterna att nå Sveriges och EU:s klimatmål.

På vägnar av Föreningen Svensk Sjöfarts Klimatarbetsgrupp



Fredrik Larsson
Miljö- och Klimatansvarig